

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет обліку та фінансів

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти

магістр

на тему: «Управління інвестиційною діяльністю підприємства аграрної сфери»

Виконав: здобувач вищої освіти
за освітньою програмою
Фінанси, банківська справа та страхування
спеціальності 072 Фінанси, банківська
справа та страхування
ступеня вищої освіти магістр
групи 1
Ліс В.В.
Керівник: Томілін О.О.
Рецензент: Худолій Л.М.

Полтава-2023

ЗМІСТ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА.....	4
ЗМІСТ.....	5
ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1.....	10
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНА СУТНІСТЬ ІВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ.....	10
1.1. Зміст, сутність інвестиційного процесу.....	10
1.3. Стан дослідженості проблеми та наукові напрями її вирішення.....	20
АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	26
2.1. Фінансово-економічний стан суб'єкта господарювання.....	26
2.2. Дослідження інвестиційної привабливості підприємства.....	32
3.1. Інвестиційна політика та її вдосконалення на досліджуваному підприємстві.....	42
.....	54

ВСТУП

Актуальність теми. Стабільність і темпи розвитку країни залежать від активної і цілеспрямованої інвестиційної діяльності у всіх галузях національної економіки. Аналіз основних проблем, що виникають в процесі формування та розвитку економіки показує, що вони найбільше концентруються у інвестиційній діяльності.

Така ситуація знаходить відображення у фінансового-господарській діяльності підприємств різних організаційно-правових форм.

Нині до проблемних галузей відноситься агропромислове виробництво (АПВ), в якій зачіпаються питання щодо: зростання обсягів виробництва високоякісними та конкурентоспроможними продуктами; створення ресурсозберігаючих технологій, які пов'язані, як із зростанням дефіциту фінансових ресурсів; проблеми інвестиційної діяльності аграрної сфери.

Недостатньо розробленими залишаються питання формування інвестиційного розвитку економічних відносин на регіональному рівні.

Таким чином, існуючі проблеми в аграрній галузі щодо забезпечення зростання інноваційної активності господарюючих суб'єктів і заохочення для цих цілей інвестиційних ресурсів є велими актуальними.

Крім того, необхідним є пошук і обґрунтування методологічних підходів до забезпечення інвестиційного процесу щодо формування конкурентоспроможності підприємств в нинішніх ринкових умовах господарювання. При цьому в агропромисловому виробництві, що має величезне значення, має бути відповідна стратегія розвитку, яка повинна орієнтуватися на інтеграцію окремих господарюючих суб'єктів, як важливу умову забезпечення ефективності діяльності виробників та переробників продукції даного сектора економіки.

Однією з найбільш суттєвих існуючих проблемних питань діяльності аграрних підприємств є нестача інвестиційних ресурсів. Агропромислове виробництво є базовим сектором національної економіки України і вимагає

значних інвестиційних ресурсів для формування та розвитку.

На сьогоднішній день в умовах дефіциту інвестиційних ресурсів в аграрній сфері, обмеженості державної підтримки інвестування та наявності високого рівня ризиків в суспільстві має розвиватися політика підтримки щодо інвестиційної діяльності.

Інвестиційна політика господарюючих суб'єктів має спрямовуватись на запровадження дієвих фінансових механізмів стимулювання залучення вітчизняного та іноземного капіталу.

Вирішення проблеми інвестиційного забезпечення розвитку аграрної сфери залежить від формування структури джерел фінансових ресурсів – власних, залучених, в тому числі альтернативних, враховуючи, що в умовах кризи питання активізації інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств продовжує бути актуальним. В рамках вирішення цієї проблеми основна роль визначається питанням вдосконалення інвестиційної діяльності.

Актуальність зазначених проблем обумовила вибір теми, мету, задачі, об'єкт, предмет та складові частини дипломної роботи.

Мета та завдання для дослідження. *Мета роботи* – визначення процесу управління інвестиційною діяльністю підприємств аграрної сфери в нинішніх ринкових умовах господарювання.

В процесі написання кваліфікаційної роботи вирішувалися наступні *завдання*:

- визначення інвестиційної діяльності та відмінностей її здійснення підприємствами аграрної сфери;
- визначення сутності економічної категорії «капітальні інвестиції» та з'ясування її місця та ролі в системі економічних відносин;
- визначення організаційно-правових основ діяльності аграрного підприємства;
- проведення аналізу фінансового стану досліджуваного підприємства;
- проведення оцінки інвестиційної привабливості підприємства;
- розробка рекомендацій щодо напрямів покращення рівня інвестиційної

привабливості та визначення резервів зростання ефективності капітальних інвестицій.

Об'єкт і предмет дослідження. *Об'єктом* дослідження є визначення теоретико-методологічних положень інвестицій та дослідження інвестиційної привабливості. Дипломна робота виконувалась на матеріалах підприємства «ХХХ».

Предметом дослідження є методичні підходи оцінки інвестиційного процесу та узагальнення управлінських підходів стосовно інвестицій аграрної сфери.

В дипломній роботі проведено аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства за період з 2020 по 2022 рр.

Методи дослідження. В кваліфікаційній роботі автором використано такі методи ведення дослідження: діалектичний метод пізнання: для розкриття сутності інвестицій; метод індукції та дедукції: для оцінки сучасного стану, тенденцій подальшого розвитку інвестиційної діяльності; методи теоретичного узагальнення, порівняння, угруповання: для удосконалення класифікації інвестицій; статистичні: для комплексної оцінки показників інвестиційної привабливості. Окрім того, в роботі проведено дослідження відносних та абсолютних показників та середніх величин. З метою проведення аналізу використані комп'ютерні програми, зокрема: Microsoft Word, Microsoft Excel.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна магістерської роботи полягає у наступному:

– удосконалено процес обліку капітальних інвестицій на підприємстві з застосуванням розрахунків, які дозволяють враховувати особливості господарської діяльності в галузі виробництва продукції сільського господарства;

– визначено основні напрямки покращення рівня інвестиційної привабливості за рахунок запровадження на досліджуваному підприємстві економіко-математичні моделі прийняття рішень щодо відбору інвестиційних проєктів для фінансування, яка дозволяє максимально повно врахувати

особливості аграрної галузі та своєчасно визначити резерви зростання ефективності капітальних інвестицій.

Практичне значення одержаних результатів. Висвітлені проблеми удосконалення капітальних інвестицій, аналізу інвестиційної привабливості та формулювання конкретних пропозицій, які дають можливість досліджуваному підприємству підвищити рівень ефективності реального інвестування.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження, що викладені в кваліфікаційній роботі, пройшли апробацію шляхом обговорення на науково-практичній конференції молодих вчених та здобувачів вищої освіти: ІХ Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих вчених „Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики”, (Полтава, 10 листопада 2022 року), науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти за результатами проходження виробничих практик (Полтава, 2023 року) (додаток И).

Структура та обсяг дипломної роботи. Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел, який нараховує 81 найменування, містить 10 таблиць, 6 рисунків, 10 додатків. Основний зміст роботи викладено на 63 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНА СУТНІСТЬ ІВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

1.1. Зміст, сутність інвестиційного процесу

Основою підходів до визначення економічної сутності інвестицій лежить загальне усвідомлення безпосереднього зв'язку інвестицій із здобутком вигоди в сторону інвестора. Різні розуміння економічної сутності інвестицій зумовлено різними формами та методами господарювання, а також специфікою конкретних етапів історико-економічного розвитку економіки тієї чи іншої країни.

В наукових джерелах зустрічається різна кількість визначень та понять щодо змісту інвестицій, його категоріального апарату та здійснення інвестиційного процесу.

При досягненні соціального ефекту значне місце відводиться інвестиціям, які вкладаються інвестором в об'єкти підприємницьких структур для отримання прибутку [10].

В еволюції розвитку аграрної сфери національної економіки є місце для державних програм щодо інвестування галузей, сфер, технологій, підприємств, тощо [28]. Головним мотивуючим фактором процесу інвестування та джерелом приросту вартості основних засобів виробництва є формування прибутку. Так, О.П. Гребельник [20] своїми дослідженнями доводить, що інвестиції це є довгострокові вкладення капіталу в компаніях з різними виробничими спрямуваннями, соціально-економічних програм. Так, професорка С.О.Гуткевич під інвестиціями розуміє можливість залучення визначених економічних проєктів у поточному періоді з розрахунком одержання прибутків в майбутніх періодах [22, с. 8].

Призначення інвестицій полягає в тому, щоб в результаті вкладення фінансового капіталу, майнових та інтелектуальних цінностей в підприємницьку чи іншу діяльність, при яких створюється дохід (прибуток)

[30, с.16].

Таким чином, суть інвестицій полягає в тому, що в результаті вкладення фінансового капіталу, майнових та інтелектуальних цінностей у підприємницьку чи іншу діяльність створюється дохід (прибуток).

З метою подальшого інвестиційного забезпечення в Україні доцільним є запровадження таких заходів, як:

- використання прямих іноземних інвестицій з метою удосконалення матеріально-технічної бази;
- ефективного використання ринку цінних паперів, за допомогою яких здійснюється перерозподіл інвестиційних ресурсів і забезпечення надходження інвестицій.

Інвестиційна діяльність представляє собою важливий економічний компонент загальної системи управління, як джерело приросту вартості основних засобів виробництва.

Необхідно відзначити наявність галузевої специфіки інвестиційного процесу. Галузева специфіка носить специфічний характер і потребує додаткових наукових досліджень.

Таким чином, інвестиційна діяльність має забезпечити приріст капіталу, який був би достатнім, щоб винагородити інвестора за ризик вкладення фінансових ресурсів, компенсувати втрати від інфляції в майбутньому і відшкодувати його відмову від споживання наявних коштів у поточному періоді.

Докорінна зміна механізму фінансування процесу росту національної економіки країни, а також істотне зменшення участі держави в інвестиційному процесі спонукають до пошуку нових джерел фінансового забезпечення підприємств із залученням сучасних технологій фінансового менеджменту, впровадження синергетичних моделей в процес розробки ефективних управлінських рішень. На території України існують підприємства в яких постійно застосовують інвестиційні технології та інновації та органічного включення до системи загального економічного

оперативного управління, які функціонують досить ефективно, і, це посприяє стабілізації фінансового аналізу підприємства, його адаптації до ринкових перетворень, стимулює інвестиційну активність.

Ефективна діяльність підприємства пов'язана з:

- інвестуванням з державного, місцевих бюджетів;
- інвестиційними процесами, які пов'язані з позиковими і кредитними ресурси;
- підтримкою міжнародних інвестиційних інститутів;
- інвестуваннями підприємств з боку юридичних осіб [25, с. 212].

До власних фінансових ресурсів відносяться: прибуток, амортизаційні відрахування, фонди накопичення та заощадження, а також кошти, що виплачуються органами страхування у вигляді відшкодування втрат та ін.

Інвестиційний податковий кредит визначається загальною сумою нарахованих податків, які зараховуються до державного бюджету, але лише після закінчення пільгового періоду завершення інвестиційної діяльності, під яку надається такий податковий кредит [36, с. 212]

Учасниками господарської операції щодо інвестиційної події виступають:

- інвестори;
- замовники;
- підрядники;
- користувачі об'єктів інвестиційної діяльності.

Крім того, інвестиції є своєрідним вектором підвищення якості товарів та чи наданих послуг.

Тільки при забезпеченні надійної та результативної інвестиційної діяльності можливе раціональне формування необхідної структури сировинної бази виробництва, функціонування соціальної сфери, з метою задоволення інтересів суспільства.

На мікроекономічному рівні інвестиції необхідні для стабільного функціонування підприємств та покращення їхнього фінансового стану [60].

У реальному аграрному секторі економіки відсутність інвестицій робить неможливим підтримання конкурентоспроможності товарів і послуг, оновлення морально і фізично застарілих основних виробничих фондів. Крім того, без залучення інвестицій є неможливим здійснення заходів у соціальній сфері та заходів, які спрямовані на охорону навколишнього середовища.

Підприємства аграрної галузі задають напрямок економічного розвитку держави, формуючи його фінансовий, науковий, технологічний і виробничий потенціал. Останній визначає рівень національного добробуту та фінансового благополуччя підприємств аграрної сфери.

Оптимальна інвестиційна політика підприємства необхідна для ефективного розподілу виробничих та фінансових ресурсів з метою формування та розвитку інвестиційних заходів [44;71].

Підприємства аграрної сфери при вкладенні інвестицій стикаються з різними проблемами ідентифікації, виявлення найбільш вигідних напрямків для вкладення фінансових ресурсів.

Досвід інвестиційної діяльності підприємств аграрного сектора національної економіки показує, що тільки при найбільшій концентрації інвесторів, можливо досягти максимальної віддачі від вкладеного капіталу.

Основним інструментом економічного потенціалу підприємств аграрної сфери є наявна можливість модернізації виробництва. Таким інструментом є підтримка інвестиційної діяльності підприємств з метою подальшого зростання обсягів товаровиробництва і реалізації товарів та додаткової бази формування доходу.

Інвестиційна діяльність підприємств створює накопичувальний фонд на випадок зміни сфери бізнесу у випадку неефективності діяльності підприємства [48].

На нашу думку, інвестиційна діяльність являє собою один із найбільш важливих аспектів виконання певних функцій будь-якої господарської організації.

Окремими перешкодами, які заважають ефективному функціонуванню

підприємств аграрної сфери є наступні:

- неефективність системи стратегічного управління промислового підприємства;
- відсутність ефективного механізму законодавчих та правових актів;
- низька якість інвестиційної діяльності;
- низький рівень ресурсного потенціалу;
- низький рівень виробничого потенціалу, який обумовлений зносом обладнання та устаткування;
- низька якість підготовки фахівців;
- низька якість вироблених товарів і послуг [14;67].

Існують наступні фактори, які ускладнюють інвестиційну діяльність в аграрному секторі:

- галузеві;
- регіональні;
- корпоративні.

Ефективність діяльності підприємств агропромислового виробництва залежить від внутрішньої збалансованості галузей за сферами діяльності, а також від інвестиційної діяльності підприємства [69].

Існує поріг конфліктної ситуації, який пов'язаний з відсталістю в інноваційному розвитку галузей економіки, які негативно впливають на потенційні можливості подальшого динамічного зростання в сфері економічної політики.

В даний час розвиток агропромислового виробництва характеризується рядом диспропорцій. Аграрний сектор економіки досі пір недостатньо забезпечений засобами виробництва.

В агропромисловому виробництві, на жаль, ще є місце ручній праці. Більше 70% технологічних операцій в аграрному секторі виконується вручну. Сільськогосподарська техніка в багатьох господарствах не забезпечені достатнім набором причіпних і навісних знарядь, не вистачає малогабаритної техніки [71].

Причиною такого погіршення є перехід до ринкових економічних відносин, скороченням обсягів виробництва, тощо.

Інвестиційна діяльність аграрного сектора відноситься до числа найважливіших економічних процесів у суспільстві. На наше глибоке переконання, від інвестиційної діяльності залежить розширене відтворення в аграрному виробництві.

Специфіка сільськогосподарської галузі, зростання ризиків і інші обставини обумовлюють доцільність виділення в аграрному секторі в якості окремого виду – аграрних інвестицій.

Слід зазначити, що вдосконалення механізмів управління аграрною економікою є основою сталого розвитку сільських територій. При цьому інноваційна складова процесів управління має визначальний характер.

Зокрема, встановлено, що в промислово-розвинених країнах приріст валового внутрішнього продукту у більшій мірі пов'язаний з інноваціями і технологічним прогресом.

Вітчизняні сільгоспвиробники відчують значні труднощі зі збутом виробленої ними продукції у зв'язку з низькою конкурентоспроможністю останньої.

Не відпрацьовані механізми ефективної взаємодії підприємств з формами власності різних сфер і галузей економіки регіонів, знижує керованість сільськогосподарської галузі та аграрної сфери в цілому.

Зазначені обставини свідчать про необхідність підвищення інноваційного потенціалу сільських територій та вдосконалення організаційно-економічного механізму розвитку в них інноваційно-інвестиційних процесів [27;29].

Сезонність агропромислового виробництва обумовлює необхідність залучення позикових коштів у значних обсягах (більше 100 млрд. грн в рік), в структурі кредитного портфеля банків 75% займає коротко- і середньострокові кредити, а довгострокове кредитування терміном користування 10–15 років взагалі відсутнє.

З переходом на ринкові умови господарювання щодо нових джерел інвестиційних ресурсів є податковий інвестиційний кредит та інвестиційний лізинг [39].

До інвестиційного податкового кредитування відносять суму нарахованих податків, які підлягають внесенню до державного бюджету, але лише після закінчення пільгового періоду завершення інвестиційної діяльності, під яку такий податковий кредит і надано.

Отже, аграрна сфера є одним з пріоритетних сфер аграрного виробництва, його базовим елементом, яке займає одне з найважливіших місць в економіці України. Саме виробничий потенціал аграрного сектора повинен стати відправною точкою для відродження економіки, підвищення ефективності інвестиційно-інноваційної та соціальної діяльності країни.

1.2. Поняття, види та класифікація фінансових інвестицій

Як відомо, підприємства які активно розвиваються завжди мають у своєму арсеналі вільні грошові кошти, які використовуються для здійснення фінансово-економічних операцій. З метою формування розширеного відтворення, необхідним ключовим механізмом є залучення інвестицій. Інвестиції – це вкладення у реальний чи людський капітал.

Інвестиції в реальний капітал (їх називають капіталотворчими чи фізичними інвестиціями) ведуть до відтворення та оновлення основного капіталу.

Отже, фінансові інвестиції направлені на відтворення основних засобів і на приріст матеріально-виробничих запасів.

Підприємства, відносини між якими обумовлюють можливість однієї сторони контролювати іншу або суттєво впливають на прийняття фінансових і оперативних рішень іншою стороною, називаються пов'язаними сторонами [58]. Під здійсненням контролю слід розуміти володіння безпосередньо або через більшу кількість пов'язаних фізичних чи юридичних осіб найбільшою

часткою статутного капіталу платника податків, або управління більшою кількістю голосів у керівному органі такого платника податку, або володіння часткою, паєм, пакетом акцій, тощо, але не меншою за 20% від статутного капіталу платника податку на додану вартість [32]. Для фізичної особи загальна сума володіння часткою статутного капіталу платника податку визначається як загальною сумою корпоративних прав, що належить такій фізичній особі, членам її сім'ї та юридичним особам, які контролюються. Класифікація фінансових інвестицій ми представили на рис. 1.1.

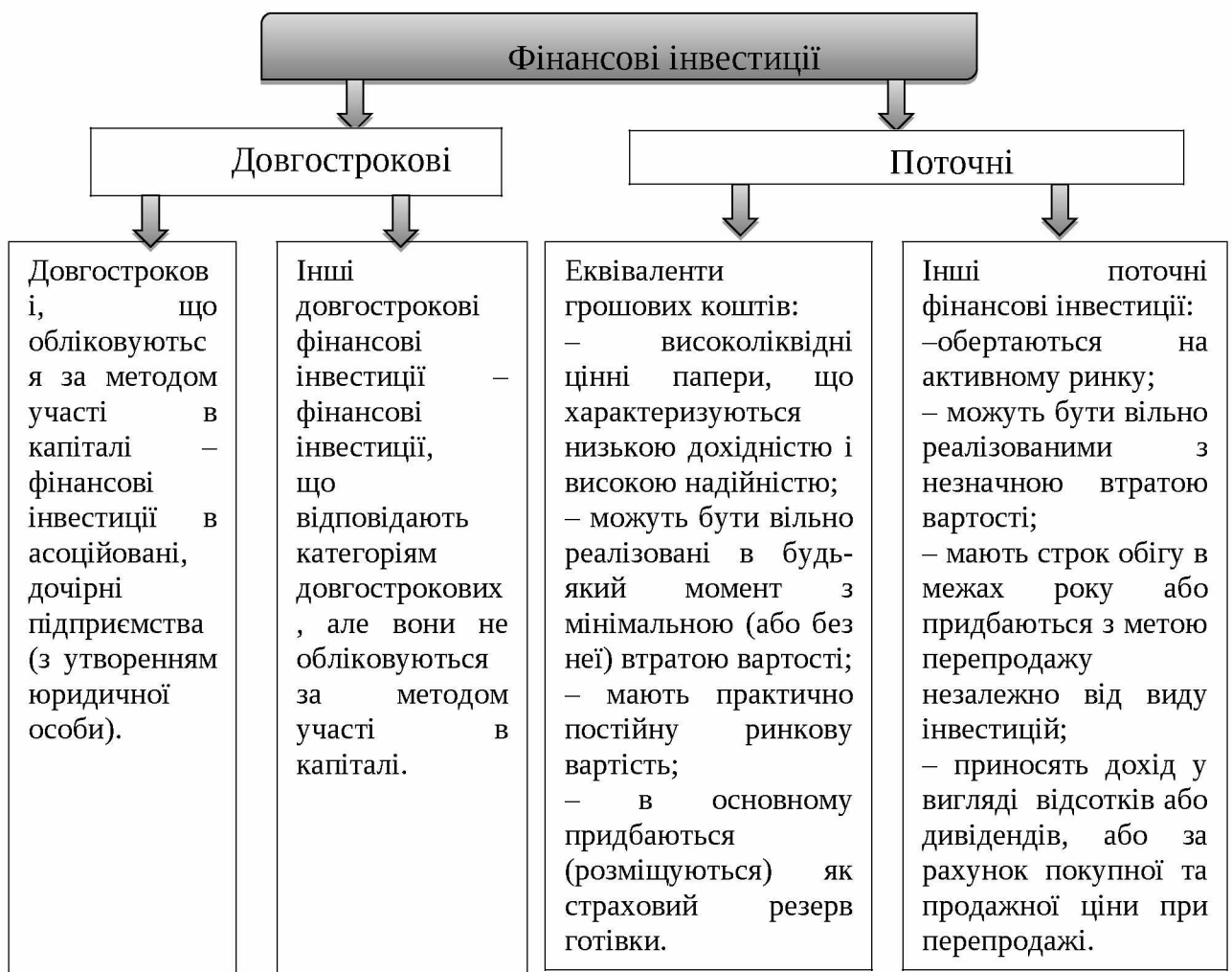

Рис. 1.1. Класифікація фінансових інвестицій

Джерело: сформовано на основці [19; 47; 65; 73–78]

Цінними паперами вважаються:

- акції;

- облігації місцевих позик, облігації підприємств;
- казначейські зобов'язання;
- ощадні сертифікати;
- інвестиційні сертифікати.

Чисті інвестиції є сумою валових інвестицій, зменшеною на суму амортизаційних відрахувань у певному періоді. До довгострокових фінансових інвестицій можуть відноситися і довгострокові фінансові вкладення, які засновані на відносинах позики. Таке інвестування здійснюється шляхом надання підприємством-позикодавцем своїх активів на певний строк у розпорядження інших осіб-позичальників. Інвестиційним доходом у цьому випадку також є відсоток. Довгострокові векселі, які виписані чи індексовані безпосередньо боржником, заборгованість якого перед підприємством виникла внаслідок проведення угод, що відносяться не до операційної діяльності цього підприємства, а до фінансової чи інвестиційної діяльності останнього. За формою вкладень капітальні фінансові інвестиції поділяються на позикові і пайові (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Класифікація капітальних фінансових інвестицій

Джерело: сформовано на основці [3;43;52;70]

Порядок формування позикодавцем інформації про фінансові вкладення такого роду в кожному окремому випадку визначається на підставі умов договору позики і залежить від:

- предмета позики;
- способу забезпечення позики;
- призначення позики;
- способу повернення позики.

Відсотки по грошовій позиції можуть стягуватися в будь-якому погодженому сторонами порядку, у тому числі одноразово – після повернення позики. Зменшення корисності інвестицій викликається зниженням їхньої прибутковості, тобто зменшенням їхньої здатності приносити інвестиційний прибуток. Як відомо, зменшення корисності при визначених обставинах відбувається з будь-якими видами інвестицій, у тому числі і поточними [39;67].

Інвестиційні вкладення в статутний капітал (незалежно від того, як відбувається інвестування: за спеціальним договором чи за допомогою купівлі акцій) являють собою суму активів, інвестованих у майно іншого підприємства для забезпечення його статутної діяльності [13;55].

Інвестування відбувається при наступних умовах:

- коли залежне підприємство створюється чи розширює свою діяльність;
- коли акції продаються на вторинному ринку;
- коли акції мають відношення до органів керування державним майном при приватизації [4;13;23].

Фінансові вкладення спочатку оцінюються по сумі фактичних витрат, понесених інвестором.

До витрат, які складають вартість інвестицій фінансового спрямування, відносять:

- ціну;
- комісійні винагороди (наприклад, брокерам);
- мита;

- податки, збори й обов'язкові платежі;
- інші витрати, безпосередньо зв'язані з тими чи іншими вкладеннями [5; 38;45;64;68].

Отже, під інвестиціями у сучасних економічних дослідженнях необхідно розуміти вкладення грошових активів в різні сфери національної економіки, інфраструктури, соціальні програми, охорону довкілля у країні і т.і., тобто без інвестицій неможливе ефективний розвиток виробництва.

1.3. Стан дослідженості проблеми та наукові напрями її вирішення

Процес формування інвестиційного портфеля вимагає ретельного планування і управління. Управління портфелем здійснюється шляхом всебічного аналізу запропонованих проєктів і варіантів їх втілення.

Оцінка економічної ефективності інвестиційних проєктів здійснюється шляхом фінансового моделювання [18].

Існують підприємницькі ризики, які пов'язані зі здійсненням прямих інвестицій у підприємницьку фінансово-господарську діяльність. Суть, механізм оцінки підприємницьких ризиків та методи управління ними, дають змогу краще зрозуміти принципи оцінки ризиків при прямому інвестуванні коштів у підприємницьку діяльність, а також розробити ефективні стратегії управління фінансами підприємницьких структур в умовах ринку [2;9].

Диверсифікований портфель характеризується тільки систематичним ризиком, який вимірюють за допомогою коефіцієнта бета (β).

Несистематичний ризик пов'язано з невизначеністю діяльності конкретного емітента цінних паперів. Інвестор має змогу уникнути даного ризику, сформувавши ефективний портфель, тобто такий набір цінних паперів, який уможлиблює взаємне компенсування коливання дохідності різних інструментів, коли недостатня дохідність одного цінного паперу компенсується підвищеною дохідністю іншого [15;40]. Для зниження несистематичного ризику і застосовується метод диверсифікації.

Ризик не диверсифікованого портфеля вимірюється стандартним відхиленням. Коефіцієнт бета для портфеля в цілому (β_p) розраховується як середньозважене значення величин бета (β_s) тих видів цінних паперів, що входять до його складу, з урахуванням їх питомої ваги в структурі портфеля. Слід наголосити на тому, що кожен вид цінних паперів має власний коефіцієнт (β_i), який є індексом дохідності даного цінного паперу щодо середньої дохідності на фондовому ринку.

Отже, якщо до складу портфеля підприємства включено різні види цінних паперів, то коефіцієнт бета визначається окремо для кожного з них за формулою:

$$\beta_p = \sum_{i=1}^n y_i * \beta_i, \quad (1.1)$$

де: β_i – коефіцієнт бета i -го виду цінних паперів, що входять до складу портфеля;

y_i – питома вага i -го виду цінних паперів у портфелі;

n – кількість видів цінних паперів у портфелі підприємства.

Коефіцієнт β_p – показує, наскільки зміниться дохідність портфеля за зміни очікуваної дохідності ринкового портфеля на 1%. Для ринкового портфеля β_p беруть за одиницю. Для портфеля з $\beta_p < 1$ зміни кон'юнктури ринку менше позначатимуться на його дохідності, натомість дохідність портфеля з $\beta_p > 1$ зміниться більше, ніж дохідність усього ринку. У процесі управління портфелем перед інвестором постійно постає завдання аналізу співвідношення ризику та дохідності портфеля. Нині найбільш уживаною є методика аналізу цієї залежності на основі моделі оцінки вартості капітальних активів (САРМ). Відповідно до основних положень моделі САРМ дохідність портфеля цінних паперів (d_p) розглядається як функція трьох змінних: систематичного ризику портфеля (β_p), очікуваної дохідності портфеля (d_m) та ставки доходу за безризиковими цінними паперами (d_0).

Залежність між очікуваною дохідністю та ризиком виражається формулою:

$$d_p = d_0 = \beta_p * (d_m - d_0), \quad (1.2)$$

За економічним змістом перевищення дохідності портфеля над безризиковою ставкою є премією, що її отримує його власник за ризик, що він узяв на себе, придбавши певні цінні папери в процесі формування портфеля. На основі даної моделі аналізують ефективність управління портфелями цінних паперів. Коефіцієнт ефективності розраховується як відношення річниці між дохідністю портфеля (реальною або очікуваною) та безризиковою ставкою до показника, який відображає ризик портфеля.

У теорії управління обґрунтовано кілька коефіцієнтів ефективності, які можуть бути використані в процесі аналізу та прийняття управлінських рішень. У цілому коефіцієнти ефективності управління портфелями цінних паперів мають однакову структуру, але різняться за способами вимірювання ризиковості портфеля. В управлінні інвестиційною діяльністю велику роль відіграє точна та повна класифікація інвестицій [1;34]. Це дозволяє цілеспрямовано та ефективно здійснювати вплив на об'єкт управління та проводити оптимальний вибір управлінського інструментарію відповідно до його специфіки.

Учасниками інвестиційної діяльності виступають:

- інвестори;
- замовники;
- підрядники;
- користувачі об'єктів інвестиційної діяльності;
- інші особи [7;12;14;42;62].

Таким чином, інвестиційна діяльність має забезпечити приріст капіталу, який був би достатнім, щоб винагородити інвестора за ризик вкладення фінансових ресурсів, компенсувати втрати від інфляції в майбутньому і відшкодувати його відмову від споживання наявних коштів у поточному періоді. Як основний принцип управління інвестиційним портфелем підприємствам необхідно визначити залежність стратегії і параметрів інвестиційного, а також від його внутрішнього середовища [52;56;66;68].

Способи управління інвестиційним портфелем підприємства необхідно розглядати в рамках наступних істотних аспектів управління інвестиційною діяльністю промислового підприємства:

- всебічного аналізу запропонованих проєктів;
- високої значимості рівня експертизи персоналу;
- специфіки управління вертикально-інтегрованими холдингами;
- методів оцінки проєктів;
- застосування найкращих доступних технологій;
- високий рівень впливу зовнішнього середовища на досягнення цільових показників проєкту.

Функції управління інвестиційною діяльністю суб'єктів господарської діяльності нами представлено на рис. 1.3.

інвестиційного портфеля в сільськогосподарських підприємствах функціонує розробка багатоцільових моделей, в залежності від спрямування та спеціалізації виробництва.

Для відбору проєктів, що дозволяють зберегти стійкість підприємства і розглядаючи довгострокову перспективу, необхідно використовувати систему

комплексних показників (економічних, інвестиційних, екологічних та соціальних), які дадуть можливість найбільш повно реалізувати ідею системного підходу для вирішення завдань інвестиційного проєктування.

До принципів оцінки ефективності проєктів можна віднести:

а) оцінка повернення інвестованого капіталу й отримання доходу на основі обчислення грошового потоку від проєкту cash-flow, який формується за рахунок чистого прибутку та амортизаційних відрахувань під час реалізації проєкту;

б) приведення майбутніх надходжень проєкту його реалізації [17;32;51;57].

Дисконтна ставка для розрахунків, дорівнює:

$$n = n_0 + n_p, \quad (1.3)$$

де: n_0 – ставка % без ризикових вкладень, які враховують тривале зростання загального рівня цін в позичковому відсотку;

n_p – премія, яка враховує ризик втрат доходів від інвестиційної діяльності.

Кошти амортизаційного фонду, довгострокові кредитні засоби та інші джерела інвестиційних ресурсів можуть у сукупності утворити інвестиційний фонд для фінансової підтримки інвестиційних проєктів.

Підприємства на початкових стадіях життєвого шляху, схильні до впливу синергетичних та інновайних поцесів, і оберають стратегію свого подальшого розвитку.

Інвестиційна стратегія ускладнена, тим що необхідно забезпечити високий темп зростання розвитку фінансової діяльності підприємства [31;37;61].

Стратегія зменшення обсягів і асортименту продукції, вихід з окремого сегменту ринку тощо.

У цих умовах інвестиційна тактика повинна забезпечувати:

– високе маневрування використання вивільнених грошових ресурсів в об'єкти для вкладення вільних грошових коштів, які будуть забезпечувати

подальше фінансове урівноваження;

–стратегію поєднання, яка необхідна для мега-великих за розмірами підприємств, що мають сітку регіональних господарських об'єктів інвестиційної діяльності.

Ця інвестиційна тактика має об'єднуватися з окремими об'єктами стратегічного управління.

Факторами, які визначають інвестиційний попит є:

- валовий національний обсяг виробництва;
- величине накопичень;
- грошові доходи населення;
- розподіл одержуваних доходів на споживання та заощадження, очікуваний темп інфляції;
- ставка позичкового відсотка, податкова політика держави;
- умови фінансового ринку, обмінний курс грошової одиниці;
- вплив іноземних інвесторів,
- зміна економічної та політичної ситуації та ін. [33;46;55].

На мікроекономічному рівні до чинників, визначальними інвестиційний попит, слід вважати:

- норму очікуваного чистого прибутку;
- видатки здійснення інвестицій;
- очікування підприємців;
- зміни у технології та інших.

Комплекс перебігу випадків щодо інвестицій з фінансовим спрямуванням називають інвестиційною діяльністю (інвестуванням), а особи які здійснюють інвестиції – інвесторами.

Отже, для вибору проєктів, які зможуть зберегти стійкість підприємства і розглядаючи довгострокову перспективу, необхідно використовувати систему комплексних економічних показників, які дадуть можливість найбільш повно реалізувати ідею системного підходу для вирішення завдань інвестиційного проєктування.

Таким чином, позиція інвестиційної діяльності, її динаміка активності у тому чи іншому секторі національної економіки має принципове значення для розвитку виробничого потенціалу для розвитку виробничого потенціалу підприємств різних галузей і сфер національної економіки.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Фінансово-економічний стан суб'єкта господарювання

Нами проведено дослідження щодо оцінки ефективності фінансово-економічної діяльності підприємства «ХХХ» з 2020 по 2022 рр. за такими спрямуваннями:

- фінансово-майнового стану;
- фінансової стійкості;
- ліквідності підприємства;
- інвестиційною привабливістю підприємства.

За результатами фінансових результатів (додаток Г) вартість майна

досліджуваного підприємства ми визначили певну тенденцію зростання до 331,33 тис. грн, або 85%.

Таке зростання вартості майна можна пояснити збільшенням вартості необоротних активів підприємства на 104,96 тис. грн. і це становить 61%.

Примножується і посилюються вартість фінансово-господарських операцій з позиції формування основних грошових коштів в складі необоротних активів на 89,44 тис. грн, або 71%.

На підставі проведеного нами дослідження підкреслюємо, що вартість оборотних активів зросла на 221,70 тис. грошових одиниць, або у 2,0 рази більше.

Швидке збільшення суми оборотних активів можна пояснити передусім тим, що за рахунок збільшення вартості запасів на 55,8 тис. грн, або це становить 46% та поточної дебіторської заборгованості – на 141,8 тис. грн, тобто у 2,7 р.б.

В складі запасів найбільше зросла значущість незавершеного виробництва до – 54,5 тис. грн, або 76,3 %.

Збільшення ціни товаро-матеріальних цінностей підприємства можна трактувати як позитивною тенденцією, але необхідно зазначити, що таке зростання свідчить і про негативну тенденцію, тобто можливе несвоєчасне повернення грошових коштів контрагентами.

Зростання показників незавершеного виробництва також доводить про уповільнення всього операційного часу.

З метою визначення об'єктивних висновків щодо позитивного чи негативного характеру фінансових змін у майновому стані необхідно також провести аналіз структури базових основ формування грошових активів підприємства «ХХХ». Встановлення базових основ формування грошових активів підприємства є важливою компонентою аналізу фінансового стану підприємства (Додаток Д). З таблиці ми бачимо, що відбувається також зростання вартості базових основ формування капіталу підприємства «ХХХ» на 331,34 тис. грн, або 85,2 %. Базова основа формування капіталу

підприємства «ХХХ» в 2020–2022 рр. нами представлена на рис.2.1.

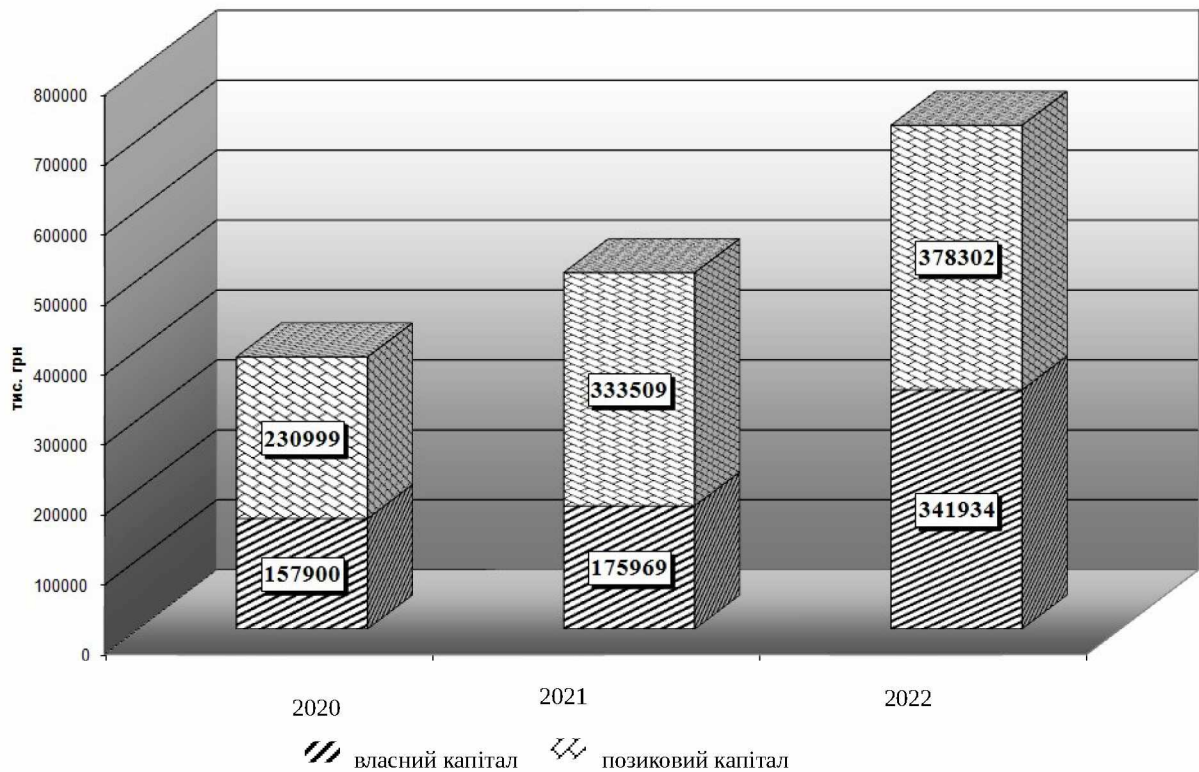

Рис. 2.1. Структура базових основ формування капіталу підприємства «ХХХ» в 2020–2022 рр.

Джерела: [розраховано згідно фінансової звітності досліджуваного підприємства]

Визачене зростання формування капіталу підприємства «ХХХ» зумовлене зростанням власного капіталу – на 184,34 тис. грн, тобто у 2,2 р.б.

Такий фінансовий стан підприємства можна пояснити наявністю нерозподіленого прибутку та зобов'язань на 147,30 тис. грн, або 63,8%. В складі фінансових забезпечень також збільшилася вартість поточних зобов'язань – до 147,57 тис. грн, або це – 65,0% та відбулося одночасне збільшення фактичних обсягів довгострокових доходів і витрат на 39,38 тис. грн, або на 37,4%.

Показники базових засад при формуванні грошових асигнувань підприємства «ХХХ» ми констатуємо зниження частки позикового капіталу із 59,4% у 2020 році до 52,5% у 2022 році (додаток Д).

Сукупність показників фінансової стійкості досліджуваного нами

підприємства нами наведені в Додатку Є. Крім того, нами проведено аналіз рівня фінансової стійкості підприємства.

Наші розрахунки свідчать про тенденцію до зростання і збалансованого фінансового потоку за показниками структури джерел безперебійного переміщення капіталу досліджуваного підприємства «ХХХ».

Значення коефіцієнта автономії дають підстави нам стверджувати, що під кінець досліджуваного 2021 року питома вага власного капіталу підприємства «ХХХ» у валюті балансу склала 47,5% і це на 6,9 в.п. вище у порівнянні до базового 2020 року.

Частина субординованого боргу знизилась з 59,4% в базовому році до 52,6 % в 2022 році, і це говорить про невеликий рівень залежності від вимог кредиторів.

Зворотний показник до коефіцієнта фінансової автономії, знизимся з 1,5 в.п. до 1,1 в.п., тобто іншими словами це можна відповідно прокоментувати: на 1 гривню субординованого боргу припало 1,5 гривні зведеної вартості пасивів – це визначальний потенціал для базового 2020 року, а вже у 2022 році припало з невеликою різницею до 1 гривні 11 копійок.

Хоча значення даного показника нижче за нормативний, але його динаміка є позитивною. Це говорить про зменшення рівня фінансової стійкості підприємства «ХХХ» відносно зовнішніх уповноважених суб'єктів господарської діяльності.

Формуючи висновок щодо розрахованого коефіцієнта фінансової незмінності можна говорити, що у базовому році на одну гривню витрат припадало 0,7 гривні фінансових ресурсів, а вже у 2022 році даний показник зріс майже до однієї гривні (додаток Е).

Хоча даний показник був нижче за нормативний, але судячи з динаміки його рівня він є позитивним показником щодо фінансового ризику і це можна прокоментувати як вектор підвищення рівня економічної та фінансової витриманості досліджуваного підприємства «ХХХ».

Проводячи паралель щодо динаміки показників базових основ

формування та розвитку грошових активів, можна стверджувати про невисокий рівень фінансової витриманості підприємства «ХХХ».

Відносно розрахованих показників стану статутного фонду підприємства «ХХХ», варто наголосити, що коефіцієнт майна виробничого призначення показує, яку частку у майні займають основні засоби та оборотні виробничі фонди. Так, у базовому році цей показник становив 65,5 %, а в 2022 році ми бачимо його зменшився на 10,0 в. п., і відповідно склав 55,5 %, що є негативною стороною для досліджуваного підприємства.

Коефіцієнт фактичної вартості основних фондів у майні визначає вектор зменшення їх частки у складі активів підприємства з 32,5% до 30,0 %, а значення коефіцієнта нагромадження амортизації залишилося приблизно та тому самому рівні в порівнянні з іншими роками.

Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних фінансових активів, рівень забезпеченості оборотними грошовими коштами підприємства «ХХХ» покращився.

У базовому 2020 році на 1 гривню необоротних активів припадало 1 грн 24 коп. оборотних фінансових активів, то у звітному році згідно статистичних даних підприємства було невелике зростання – до 1 грн 57 коп.

Проведене нами дослідження щодо показників структури активів і пасивів підприємства «ХХХ» за період 2020–2022 рр. дає нам можливість стверджувати про невисокий рівень фінансової стійкості і показує напрямок до його подальшого зменшення.

У досліджуваних нами 2020–2022 рр. підприємства «ХХХ» не мало ніякої можливості сформувати необхідну кількість запасів за рахунок власних оборотних коштів, і, це є вже головною ознакою кризового фінансового стану (додаток Є).

На підставі фінансової звітності підприємства «ХХХ» у 2022 році мало повноту дій абсолютної фінансової стійкості. Підприємство мало самостійно сформувати необхідну кількість запасів за рахунок власних оборотних грошових коштів.

Показники складу, структури доходів підприємства ми наводимо у додатку К. Величина чистого доходу від основної фінансової діяльності у базовому 2020 році склала 95,4 тис. грн, або це 88,1% від загальної суми доходів досліджуваного нами підприємства.

У фінансовій звітності за 2022 рік ми прослідковуємо рівень чистого доходу від основної фінансово-господарської діяльності. Чистий дохід склав 363,5 тис. грн.

Ми бачимо збільшення на 268,2 тис. грн, або в 3,8 р.б. в порівнянні до базового року. Питома вага зросла майже до 100%. Прибуток від іншої операційної діяльності у базовому році склав 12,6 тис. грн, а у порівнянні до 2022 року він зменшився на 91% або зменшився до 1,2 тисячі гривень. Прибутки від інвестиційної діяльності та фінансово-господарської діяльності протягом 2020–2022 рр. були практично відсутніми.

Щодо загальної суми доходів підприємства «ХХХ», то вони зросли на 256,5 тис. грн або у 3,4 рази (додаток Ж). Щодо структури зобов'язань, то переважає собівартість реалізованої продукції, частка якої становила 80%; 88% та 90% , відповідно по роках.

Проведені розрахунки щодо собівартості, то вони зросли на 104,4 тис. грн, або у 2,4 р.б. Аналізуючи інші операційні витрати, то вони відповідно зменшилися на 5,8 тис. грн або це 78,4 %.

Підрахунок адміністративних витрат показує, що вони збільшилися на 1,8 тис. грн, або на 36,4 %, поряд з цим підрахунком, витрати на збут зросли до 6,2 тис. грн, тобто у 4,6 рази.

Фінансові зобов'язання трішки зменшилися на 32 тис. грн, або це склало 0,7 %, а щодо витрат від інвестиційної діяльності, то вони були відсутніми у 2022 році. Загальна сума витрат підприємства «ХХХ» зросла до одиниць 105,9 тис. грн, або у 2,1 рази більше (додаток З).

На підставі проведеного нами аналізу фінансового стану підприємства «ХХХ» робимо висновки, що в основному прослідковуються позитивні тенденції, в основному це було зростання вартості оборотних активів

підприємства.

Зростання вартості оборотних активів досліджуваного підприємства було зумовлене збільшенням обсягу дебіторської заборгованості, і це було досягнуто за рахунок зростання залучених фінансових активів, а збільшення витрат підприємства, відповідно, зумовило зниження фінансових показників рентабельності.

2.2. Дослідження інвестиційної привабливості підприємства

Інвестиції - це довгострокові вкладення капіталу у різні сфери економіки, інфраструктуру, соціальні програми, охорону довкілля як у нас в країні, і за її межами. Інвестиції - вкладення капіталу з метою подальшого його збільшення.

Інвестиції в реальний капітал і їх називають капіталотворчими інвестиціями або інвестиціями в нефінансові активи, які ведуть до відтворення та оновлення основного капіталу.

Що стосується інвестицій у грошовий капітал (це вкладення фінансових коштів у вигляді асигнувань в цінні папери), то одна частина з яких перетвориться на реальний капітал відразу, інша – трішки пізніше, а третя – взагалі на нього не перетворюється (наприклад, випущені та куплені цінні папери компанії, які потім “лопаються”).

Інакше кажучи, вкладені інвестиції у грошовий капітал – це кошти майбутнього інвестування у реальний капітал, частка із яких може і не перетворитися. Проведений аналіз показників оборотних і необоротних активів досліджуваного підприємства показує, що протягом 2020–2022 рр. за характером обороту переважали оборотні активи, питома вага яких становила відповідно 55,3; 54,2 і 60,6%, відповідно до років (додаток А,Б,В).

За формою грошових коштів та їх еквівалентів товаро-матеріальних цінностей, переважають оборотні та основні виробничі фонди. Питома вага оборотних активів у структурі виробничих фондів становила у 2020–2022 рр.

31,5%; 27,2%; 24,8%, відповідно до досліджуваних років.

Таблиця 2.1

**Показники інвестиційної привабливості підприємства «ХХХ»
в 2020-2022 рр.**

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення (+,-) 2021р. до 2020 р.	Відхилення (+,-) 2022 р. до 2021 р.
А	1	2	3	4	5
<i>Структура активів</i>					
Питома вага в майні, %:					
необоротних активів	44,7	45,8	38,7	+1,1	-7,1
оборотних активів	55,3	54,2	60,6	-1,1	+6,4
оборотних виробничих фондів	31,5	27,2	24,8	-4,3	-2,4
дебіторської заборгованості	22,0	24,9	31,5	+2,9	+5,6
грошових коштів і поточних фінансових інвестицій	0,0*	0,0*	0,0*	-	-
<i>Джерел формування капіталу</i>					
Питома вага в джерелах формування капіталу, %:					
власного капіталу	40,6	34,5	47,5	-6,1	+13,0
зобов'язань	59,4	65,5	52,5	+6,1	-13,0
довгострокових зобов'язань	0,9	0,7	0,5	-0,2	-0,2
поточних зобов'язань	58,5	64,8	52,1	+6,3	-12,7
кредиторської заборгованості	27,1	29,4	20,1	+2,3	-9,3

Продовж. табл. 2.1

A	1	2	3	4	5
<i>Ліквідність і платоспроможність</i>					
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,000	0,001	0,001	+0,001	-
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,406	0,417	0,689	+0,011	+0,272
Загальний коефіцієнт ліквідності	0,946	0,836	1,165	-0,110	+0,129
Коефіцієнт співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості	0,969	0,832	1,203	-0,137	+0,370
<i>Фінансова стійкість</i>					
Коефіцієнт автономії	0,406	0,345	0,475	-0,061	+0,130
Коефіцієнт співвідношення позикового та власного капіталу	0,594	0,655	0,525	-0,941	0,270
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	0,325	0,247	0,300	-0,078	+0,053
Коефіцієнт нагромадження амортизації	0,351	0,319	0,348	-0,032	+0,029
<i>Прибутковість (рентабельність)</i>					
Рентабельність продажу, %	22,3	19,0	51,1	-3,4	+32,0
Загальна рентабельність сукупного капіталу, %	4,4	5,5	27,0	+1,1	+21,5
Загальна рентабельність власного капіталу, %	10,2	14,7	64,1	+4,5	+49,4
<i>Якість прибутку</i>					
Питома вага, %:					
прибутку від основної операційної діяльності в прибутку від звичайної діяльності до оподаткування	100,0	100,0	100,0	-	-
чистого прибутку в прибутку від звичайної діяльності до оподаткування	100,0	100,0	100,0	-	-
Темп зростання прибутку від звичайної діяльності до оподаткування, %	-20,4	38,4	523,0	+58,8	+484,6
<i>Ділова активність (оборотність капіталу)</i>					
Коефіцієнт обертання капіталу	0,273	0,509	0,591	+0,236	+0,082
Коефіцієнт обертання власного капіталу	0,630	1,370	1,404	+0,740	+0,034
Коефіцієнт обертання оборотних активів	0,546	0,931	1,020	+0,385	+0,089
Коефіцієнт обертання запасів	0,781	1,417	1,124	+0,636	-0,293
Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості	1,305	2,154	2,053	+0,849	-0,101
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	0,982	1,451	1,210	+0,469	-0,241

Джерело: [сформовано на основі фінансової звітності підприємства]

Досліджуючи структуру базових основ формування грошових активів, то

показники вказують на збільшення з 40,6 % до 47,5 % питомої ваги власного капіталу у досліджуваному періоді.

Ми визначаємо зменшення питомої ваги зобов'язань, і це є позитивним моментом з позиції інвестиційної привабливості досліджуваного нами підприємства «ХХХ».

Ще однією з позитивних характеристик є зменшення зобов'язань з 58,5% до 52,1%. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні, склав 0,325 в.п. у базовому 2020 році, 0,247 в.п. у 2021 році та 0,300 в.п. у 2022 році.

Ці зміни, які ми дослідили, говорять про те, що відбулося зменшення частки основних засобів та виробничих оборотних фондів.

Причиною того визначаємо зростання цінової політики щодо матеріальних та енергетичних ресурсів та неефективні міжгалузевих відносин товаровиробників.

Коефіцієнт нагромадження амортизації також змінювався: з 0,351 у 2020 році до 0,319 в 2021 році до 0,348 одиниць у 2022 році.

Позитивні тенденції ми визначаємо в зростанні прибутку у 2021 та 2022 роках.

В складі майна виділяють необоротний (постійний) капітал (1 розділ активу баланс) і оборотний (мобільний) капітал (II + III розділ активу балансу).

Майно може бути використаним підприємством у внутрішньому обороті або є мобілізованими у дебіторську заборгованість, вкладеннями у цінні папери або залученим в оборот інших підприємств у вигляді інвестицій.

Дебіторські зобов'язання також відносяться до ліквідних активів, оскільки передбачають зобов'язання дебіторів оплатити існуючі заборгованості в майбутньому періоді.

Найменш ліквідним поточним активом є запаси, тому що для одержання грошових коштів готову продукцію, товари, понад нормативні залишки виробничих запасів спочатку необхідно продати.

Ліквідність суб'єкта господарювання показує його можливість

погашати свою заборгованість.

Структура активів підприємства «ХХХ» в 2020-2022 рр. нами наведена на рис.2.2.

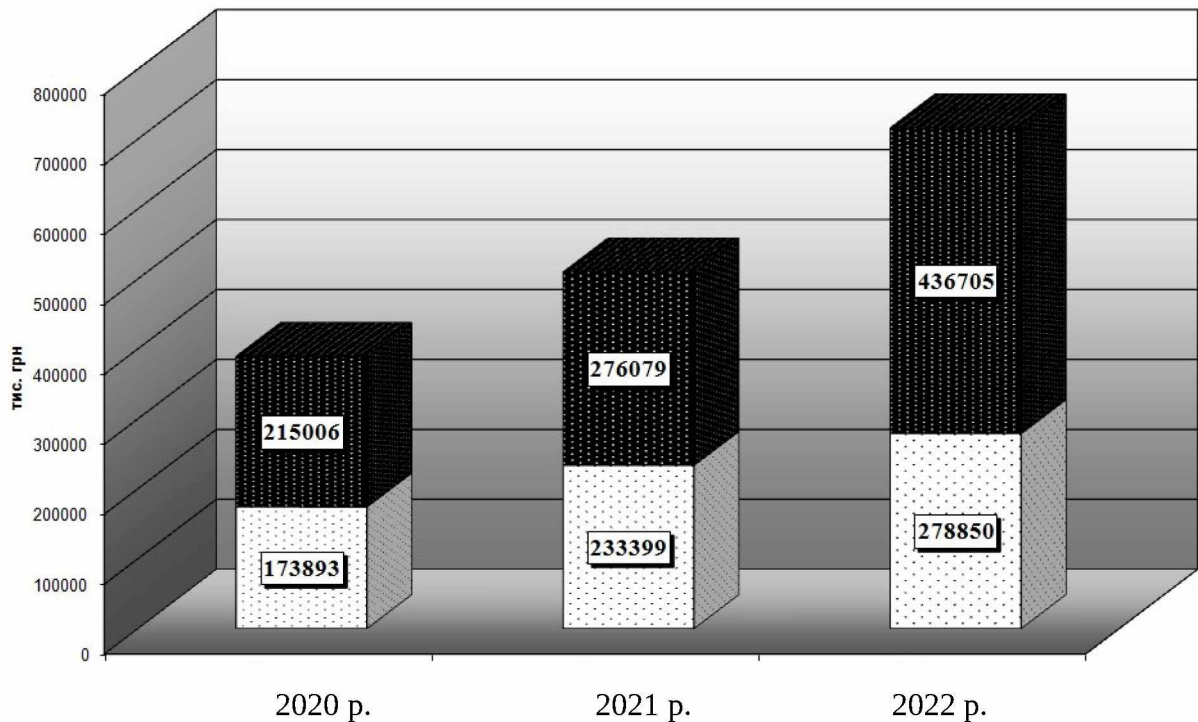

Рис.2.2. Структура активів підприємства «ХХХ» в 2020–2022 рр.

Джерело: [сформовано на основі додатків А,Б,В]

Загальний коефіцієнт платоспроможності на підприємстві більше одиниці – 1,3, і це означає, що підприємство має можливість самостійно гасити свої поточні зобов'язання.

Показники ділової активності визначаємо також позитивними, оскільки значення коефіцієнтів обертання на підприємстві відбуваються прискорим темпом щодо обертання власного капіталу, оборотних активів, кредиторської заборгованості тощо.

Отже, підприємства «ХХХ» є інвестиційно привабливим підприємством, так як воно здатне зменшувати питому вагу зобов'язань, і це є позитивним моментом, також може максимізувати прибуток від впровадження інновацій.

2.3. Дослідження основ управління реальними інвестиціями

Метою управління реальними інвестиціями є – оцінка найефективніших реальних інвестиційних проєктів та забезпечення реалізації наявних інвестиційних програм.

В практичній діяльності товаровиробники застосовують різні методи оцінки ефективності інвестиційних проєктів, і до них відносять:

- метод окупності;
- метод розрахунку віддачі на вкладений капітал;
- методи дисконтування грошових надходжень,
- метод визначення чистої поточної вартості;
- метод визначення дохідності дисконтування грошових надходжень [44, с.140].

Отже, інвестиційний проєкт – це проєкт, який базується на економічній доцільності використання прямих інвестиційних вкладень в певний об’єкт. Це проєктно-кошторисна документація, яка розроблена відповідно до діючих міжнародних стандартів з метою отримання прибутку.

Способи отримання та склад первісної властивості грошових інвестицій нами наведені в табл.2.2.

Таблиця 2.2

**Способи одержання та склад первісної властивості
грошових інвестицій**

Способи одержання	Склад первісної вартості
Придбання за законним платіжним засобом	– сплачені грошові кошти; – мито; – податки та збори.
Обмін на дериватив власної конвенрсії	– справедлива вартість переданих інвестиційних цінних паперів; – витрати, пов’язані із закупом.
Безоплатне одержання	– справедлива вартість переданих активів; – витрати, пов’язані з їх купівленню.

Джерело: складено на основі: [35;39;53;68]

Як доводить І.А.Бланк, і ми розділяємо його думку, що управління

проектами – це сучасна системна методологія здійснення всіх процесів розробки інвестиційного проєкта, протягом всього його життєвого циклу яка забезпечує ефективне досягнення його цілей [6, с. 405].

У процесі прийняття управлінських рішень щодо фінансових інвестицій можна використати такий показник, як період окупності цінного паперу, відомий в економічній літературі як аналіз дюрації. Порівняльний аналіз дюрації кількох цінних паперів та періоду окупності капітальних вкладень уможливить вибір найприйнятнішого варіанта інвестування коштів.

Середньозважений строк погашення (дюрація) – це міра приведеної ціни портфеля цінних паперів, за якої розраховують середню тривалість періоду, протягом якого всі потоки доходів, генерованих цінними паперами, надходять до інвестора. Дюрація показує період окупності цінного паперу, тобто період повернення грошових надходжень, які були переведені для його придбання.

За економічним змістом поняття дюрації цінного паперу аналогічне поняттю періоду окупності реальних інвестицій.

Дюрація розраховується за формулою:

$$D = \frac{\sum_{i=1}^n \frac{CF_i * i}{(1+d)^i}}{P} = \frac{N * n}{(1+d)}, \quad (2.1)$$

де: D – дюрація;

CF_i – очікувані потоки відсоткових доходів в i -й період;

i – періоди проведення виплат;

n – загальна кількість періодів;

d – ставка дисконтування;

N – номінальна сума боргу (або ціна продажу);

P – дисконтована ціна цінного паперу.

Визначення оцінки ефективності інвестування приводять до оцінки реальної його вартості, яка забезпечує одержання очікуваної норми інвестиційного прибутку та зростання капіталу.

Нами наведено групи інвестицій підприємства (рис.2.3):

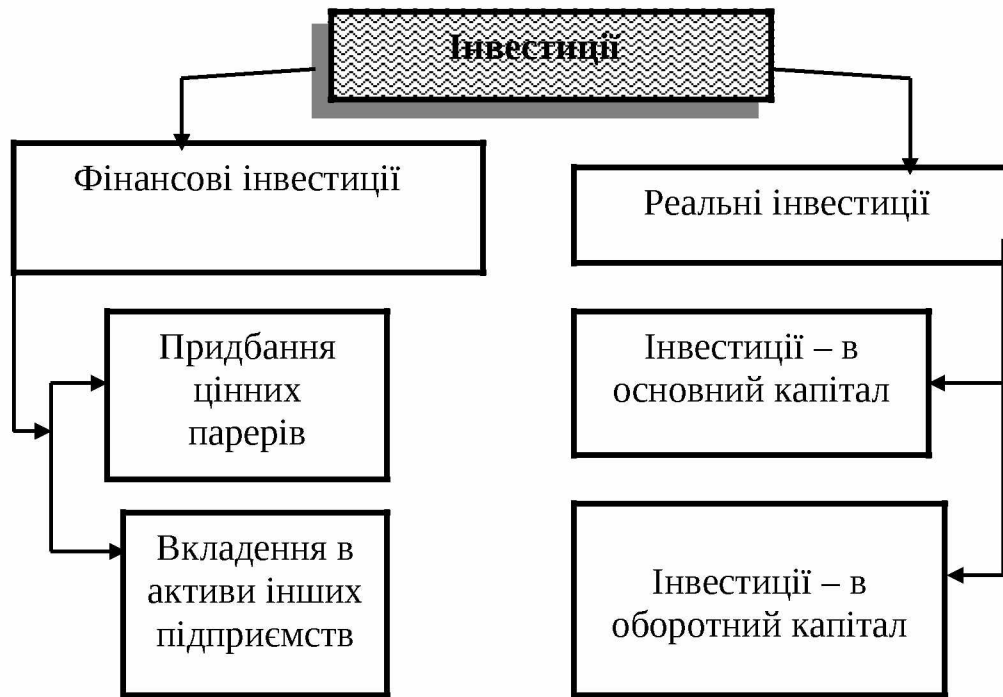

Рис. 2.3. Групи фінансових і реальних інвестицій підприємства

Джерело: сформовано авторами на основі [49;52;57;58;64]

Поточні зобов'язання ми представили в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Поточні зобов'язання за бухгалтерським балансом за 2022 рік

Поточні зобов'язання	На початок року (тис.грн)	На кінець року (тис.грн)	Відхилення	
			(+,-)	%
Кредиторська заборгованість	58892	79935	21044	35,7
Дебіторська заборгованість	39787	100827	61040	153,4%

З наведеної таблиці 2.3 видно, що заборгованість знаходиться не в стійкому співвідношенні, так як кредиторська заборгованість почала зростати до 35,7% і це обумовлено, тим що у зв'язку з фінансовою кризою, було змінено підхід до обертання кредиторської заборгованості і доведення цього показника до 45 календарних днів, а дебіторська заборгованість зросла на 153,4%. Стрімкий ріст дебіторської заборгованості обумовлений

тим, що на підприємстві впроваджується пілотний проєкт (за умовами договору передбачена 100% передплата).

Важливе значення має, вивчення показників постійності, мобільності активів підприємства та співвідношення між необоротними та оборотними активами підприємства.

Коефіцієнт постійності активів підприємства розраховують відношенням необоротних активів за балансовою вартістю до вартості активів підприємства.

Коефіцієнт постійності активів: $264764 / 380702 = 0,695$.

Критична позначка цього коефіцієнта визначається рівнем менше 0,5.

Коефіцієнт постійності активів на підприємстві дорівнює 0,695 і можна визначити як задовільний.

Показники балансу підприємства досліджуються шляхом горизонтального та вертикального аналізу.

Наявні інвестиції – це інвестовані грошові ресурси для досягнення інвестиційної мети підприємства шляхом збільшення основних виробничих фондів виробничої установи, при цьому забезпечуючи відновлення виробничих чинників підприємства та захист інвестованого капіталу від інфляції.

До таких еквівалентів відносять високоліквідні активи в цінні папери на термін, який не перевищує двох місяців.

Визначаючи сутність фонду грошових інвестицій, необхідно наголосити на тому, що лише тут вартість відповідних високоліквідних активів буде відповідати загальній сумі вкладеного капіталу.

Використовуючи такий спосіб щодо визначення вектору руху авансування власного капіталу, то він відображає реальний сучасний фінансовий стан справ у відповідній сфері господарської діяльності. Так як є ситуації, коли в процесі формування грошових активів, які призначені для авансування в основні фонди, цей вектор руху направлений для підсилення оборотних фондів або обігових коштів.

Будь-які інвестиції, які пов'язані з розширеним відтворенням, модернізацією, реструктуризацією виробництва, впровадженням нових сучасних технологій часто реалізуються за рахунок власних товаро-матервальних цінностей та резервів підприємства.

Отже, вірно проведені розрахунки та здійснення ретроспективних аналізів сприятимуть до вирішення проблемних питань щодо управління власним капіталом, а також оптимізації спрямування часток капіталу на створення вищеперелічених інвестиційних фондів.

Метою управління реальними інвестиціями є – оцінка найефективніших реальних інвестиційних проєктів та забезпечення реалізації наявних інвестиційних програм.

Таким чином, завжди існує потреба в залученні інвестиційних проєктів з метою визначення номінальних власних основних засобів, грошових коштів, які призначені на формування та розвитку нематеріальних необоротних активів та фінансових капітальних вкладень підприємства.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Інвестиційна політика та її вдосконалення на досліджуваному підприємстві

Для нарощування своїх унікальних конкурентних переваг підприємствам необхідно розробляти і впроваджувати нові інтенсивні технології і інструменти, які адаптовані до вимог навколишнього середовища і стратегіям розвитку інноваційних продуктів і процесів.

Інвестиції є ключовими драйверами зростання і розвитку сучасних підприємств і включають в себе використання нових знань, які створені всередині підприємства або придбаних із зовні з метою зростання ефективності виробництва продукції, послуг, процесів, системи управління і створення можливостей для подальшого зростання бізнесу.

Інвестиції допомагають організаціям розвиватися відповідно до змін і вимог зовнішнього середовища для підвищення ефективності бізнесу і підтримки ділової активності, як на внутрішньому, так на зовнішньому ринку.

Інвестиційний потенціал підприємства аграрної сфери в цілому може бути представленою як сукупність двох складових:

- внутрішньої, яка є функціональною компонентою, що забезпечує функціонування інноваційного процесу;
- результативною, що служить наслідком протікання інноваційного процесу, тобто готової інновації [6, с. 123].

Конкретно для підприємств аграрної сфери можна виділити наступні складові інноваційного потенціалу:

- 1) інтелектуальний людський потенціал – рівень професійної підготовки фахівців галузі, а також навички і компетенції працівників агропромислових

підприємств;

2) організаційно-управлінський потенціал – ступінь реалізації інноваційних проєктів і готовність підприємств агропромислового виробництва до інновацій;

3) науково-технологічний потенціал – сукупність ресурсів і умов здійснення прикладних наукових досліджень і розробок.

4) фінансово-економічний потенціал – інвестиційна привабливість підприємств агропромислового виробництва, та здатність максимізувати прибуток від впровадження інновацій;

5) інформаційно-комунікаційний потенціал – забезпеченість підприємств IT-інфраструктурою, без якої успіх інноваційної діяльності вельми скрутний [22, с. 45].

Слід чітко виділяти наявні у підприємствах аграрної сфери існуючі інновації, тобто такі технології, процесні підходи до ведення бізнесу, систему організації або товарні особливості, які вже були введені в сферу виробництва і приносять бізнесу прибуток від свого використання і новації – джерела до створення інновацій, тобто його інноваційно-інвестиційний потенціал.

Зокрема, інновації на підприємствах аграрної сфери відображають реалізацію в господарську діяльність результати новітніх технологій в галузях національної економіки, сферах переробної промисловості, нових методів профілактики і лікування тварин і птиці, нових форм організації та управління різними сферами економіки, нових підходів до соціальних послуг, які дозволяють підвищити ефективність виробництва тощо.

Система управління знаннями являє собою сукупність організаційних процедур, підрозділів (управління знаннями) та комп'ютерних технологій, які сприяють інтеграції різних джерел знань і їх колективне використання в бізнес-процесах підприємства.

Дана система поєднує в собі окремі аспекти кадрового, інноваційного та комунікаційного менеджменту, а також використання інформаційних

технологій в управлінні підприємством. Відмінною особливістю системи управління знаннями є інтеграція безлічі різномірних, часто територіально розподілених джерел знань для вирішення спільних завдань.

Система управління знаннями являє собою якісно новий рівень управління активами підприємства, на якому створюються такі пропозиції, в межах яких примножуються знання і досвід працівників не втрачаються, а ефективно використовуються для виконання важливих бізнес-цілей і завдань найбільш оптимальним способом.

На підприємстві аграрної сфери система управління знаннями забезпечує ключовий аспект організації інноваційної діяльності, будучи ключовою складовою управління інформаційними потоками, а також оптимізації їх функціонування в інноваційній системі.

Для аграрної сфери можна використати цікаві інструменти інвестування, зокрема створення та розвиток різних сільськогосподарських фондів, які значно знижували б мінімальну суму інвестування, роблячи цей сектор доступним і більш привабливим для ширшого кола інвесторів.

Підсумком функціонування систем управління знаннями стає створення умов для прийняття вірних і обґрунтованих управлінських рішень в сфері інноваційного розвитку підприємства [72].

Слід зазначити, що в даний час далеко не всі підприємства приділяють увагу проблемі систематизації роботи в сфері управління знаннями.

Ситуація, що склалася обумовлена відсутністю у керівництва розуміння необхідності вкладення сил і засобів в процеси формування, збереження, якісного перетворення і використання корпоративних знань, їх впливу на поточну діяльність підприємства і перспективи їх подальшого розвитку.

В цілому, для підвищення свого інноваційного потенціалу, підприємства «ХХХ» може використовувати такі стратегії управління як:

- 1) гарантування доступу до створення та передачі неявних знань всередині підприємства;
- 2) налагодження і активізація взаємозв'язків між фахівцями, які мають

відповідні знання в певній галузі агропромислового виробництва;

3) впровадження фінансових інструментів, які дозволяють здійснювати пошук знань;

4) створення корпоративної культури на основі знань та інновацій.

Для отримання і збереження конкурентних переваг підприємство повинно постійно розвивати ресурси знань, заохочувати творчий підхід працівників і нарощувати свій інноваційний потенціал за допомогою формування і розвитку системи управління знаннями.

Господарюючі суб'єкти, в яких успішно впроваджені процеси управління знаннями і сформована інноваційна система, можуть очікувати від своїх співробітників генерування нових креативних рішень і підвищення компетенцій, оскільки вони представляють собою ключові детермінанти корпоративної інноваційності.

В кінцевому рахунку, система управління знаннями сприяє підвищенню ефективності бізнесу, забезпечуючи зниження числа помилок і операційних витрат, зростання продуктивності праці, поліпшення процесів прийняття та реалізації рішень, а також більш глибоке розуміння потреб і вимог клієнтів.

Світовий досвід технологічного переоснащення, переобладнання (диверсифікація) підприємств аграрної сфери вказує постійні потреби в інвестиційних фінансових ресурсах.

Залучення джерел фінансування щодо поліпшення умови договору про споживчий кредит та державної підтримки підприємств з інноваційним спрямуванням зростає з року в рік. Державна підтримка має ініціюватися грантами, кластерними об'єднаннями підприємств за структурними, організаційними, технологічними та виробничими ознаками.

При умові виваженої інвестиційної політики нашої країни товаровиробники сміливо можуть сподіватися на залучення значних обсягів припливу іноземного капіталу шляхом інвестування аграрної сфери.

Таким чином, інвестування аграрної сфери має свої особливості, і вони полягають:

- у визнанні їх як активної форми залучення накопиченого чи запозиченого капіталу у виробничий процес;
- у процесі виробництва інвестований капітал разом із іншими виробничими чинниками використовується не автономно, бо є як елемент взаємодіючого комплексу;
- інвестиції у аграрну сферу, які пов'язані з фактором ризику;
- використання лізингу з метою тимчасового збільшення використовуваних у виробництві основних засобів.

3.2. Економіко-математичні моделі прийняття рішень щодо відбору інвестиційних проєктів для фінансування

Проєкти, які забезпечують економічний ефект, залучаються за принципами проєктного фінансування за умов самоокупності. Для оцінки економічного ефекту від реалізації проєкту проводяться розрахунки параметрів комерційної ефективності та фінансової реалізації.

Водночас метод не дає змоги оцінити ефективність проєкту з позиції “результати – витрати”, внаслідок чого оберають не більш рентабельний проєкт, а той, який потребує значних початкових інвестицій.

При проведенні фінансуванні проєкту виділяють інвестиції, здійснювані з урахуванням власних фінансових ресурсів, позикових та інших залучених коштів.

Формування проєкту інвестиційної програми здійснюється за такими кроками:

1. Формування переліку інвестиційних проєктів, доцільних до реалізації наступного календарного року. У цей перелік попередньо включаються найважливіші для товариства об'єкти інвестицій, по кожному з об'єктів визначається обсяг необхідних інвестицій у запланованому році.

2. Проведення розрахунків та оцінка кожного окремого інвестиційного проєкту.

На наступному етапі формування інвестиційної програми проводиться оцінка ефективності та обґрунтування кожного з інвестиційних проєктів.

Підприємство «ХХХ» повинно обрати один кращий запропонований проєкт і використати його при реконструкції окремих відділів по реалізації сільськогосподарських культур.

Для вибору проєктів для реалізації, застосовується сукупність наступних показників: економічних, інвестиційних, екологічних та соціальних, що забезпечує можливість найбільш повно використовувати системний підхід для вирішення завдань інвестиційного планування.

Загальну суму інвестицій за кожним із проєктів та відповідний капітал дисконтованих фінансових потоків, що надійдуть інвестору протягом періоду їх впровадження нами представлено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Аналіз рентабельності інвестицій, тис. грн

№ проєкту	<i>IS</i>	<i>CF</i>	<i>NPV</i>	<i>IR (%)</i>
1	830	953	123	14,8
2	1250	1395	145	11,6
3	1600	1810	210	13,1

Із вищенаведеного табличного матеріалу слідує, що максимальну рентабельність має у першому запропонованому варіанті, так як він має найвищий рівень прибутковості з розрахуну на 1 грн інвестованих коштів і він склав майже 15% рентабельності.

Внутрішня норма прибутку визначається невідомою величиною, яку і відображаємо наступною формулою:

$$\sum_{i=1}^m \frac{CF_i}{(1+d)^i} = IS, \quad (3.1)$$

Ця формула з одним невідомим, можна розв'язати як розрахунковим методом, так і за допомогою табличного проведення вартості, яке уможливило провести спрощені розрахунки.

За наведеним нами методом можна обчислювати показники дохідності тих потенційних проєктів, в які можна буде на перспективу у досліджуваному нами підприємстві вкладати вільні грошові активи.

Порівняння вартості процесу інвестованих залучених коштів, прийняття обґрунтованих управлінських рішень та доцільність обраного проєкту із використанням фандрейдингу. Тобто визначення витрат на виплату дивідентів та інших винагород, які пов'язані із заохоченням грошових ресурсів і відповідно, отримання максимального прибутку та із меншим рівнем ризиків.

Виділяють такі види ризиків:

-капітальний ризик: це загальний ризик на всі вкладення, ризик того, що інвестор не зможе в цілому повернути свої інвестиції, не зазнавши втрат;

-ризик законодавчих змін: ризик, який може призвести до витрат і втрат;

-ринковий ризик: ризик втрат від зниження вартості інвестицій у зв'язку із загальним падінням ринку.

Економіко-математичні моделі прийняття управлінських рішень відносно відбору інвестиційних проєктів для фінансування є наступні:

-моделі програмних рішень, що реалізуються в умовах визначеності;

-стохастичні моделі;

-моделі, в яких присутні елементи невизначеності.

Ранжування інвестиційних проєктів за умов визначеності передбачає, що відомо кількість можливих ситуацій та його результати. Імовірність кожної події дорівнює одиниці.

За наявності достатньої визначеності вихідних даних інвестиційні рішення перебувають у такій послідовності:

1. Визначається критерій, яким буде здійснюватися відбір.

2. Обчислюються числові оцінки критеріїв для порівнюваних варіантів.

3. Варіант із найкращим значенням критерію рекомендується до відбору та подальшого практичного використання.

До заходів подолання проблем інноваційного розвитку підприємства

«ХХХ» можна віднести:

- створення умов реалізації інвестиційних проєктів, які в існуючих умовах неефективні через високу вартість фінансових ресурсів;
- забезпечення галузі більш дешевими ресурсами, що дасть можливість отримання додаткового прибутку та розвиток споріднених галузей;
- зниження ступеню невизначеності в сфері інвестицій та розширення можливостей доступу до нових технологій виробництва.

Поточні зобов'язання є допустимі, у випадку коли їх зумовлено відповідним порядком розрахунків.

Коли інвестор утримує контрольний пакет акцій, у залежності від того, яку частку в капіталі об'єкта інвестування даний пакет представляє: більше 50% , чи навпаки не менш 25%.

Якщо ж підтвердженням участі в капіталі є договір, то підприємство – об'єкт інвестування є спільним. В останньому випадку контрольний чи істотний вплив також мають розрахунки розмірів часток, в які входять такі вкладення: (більш 50% чи не менш 25%).

Собівартість інвестиції – це не що інше, як вартісна оцінка первісної частки в капіталі об'єкта інвестування.

Фінансові інвестиції спочатку оцінюються і відбиваються в бухгалтерському обліку по собівартості.

При здійсненні поточного аналізу фінансових інвестицій можуть бути застосовані загальні підходи, які враховують наступні особливості:

- обмеженість фінансових ресурсів;
- можливість вибирання альтернативних проєктів;
- значний вплив чинників ризику.

Збитки, що перевищують власний капітал підприємства, у яке були вкладені засоби, стають збитками підприємств-інвесторів: кожному його пропорційна «частка».

Даний підхід пояснюється тим, що інвестор, що контролює підприємство чи робить істотний вплив на його існування та який повинен

прийняти на себе частину відповідальності за результати цієї діяльності.

Крім того, необхідно враховувати зміни частки інвестора в капіталі об'єкта інвестування, який не включає у фінансові результати своєї діяльності.

Наприклад, якщо власний капітал дочірнього чи асоційованого підприємства збільшується внаслідок проведеної переоцінки основних фондів, то балансова вартість капітальних вкладень зростає на частку інвестора в результатах цієї переоцінки.

У випадку якщо привілейовані акції асоційованого підприємства належать іншим особам, частка таких інвесторів визначається з урахуванням коректування на суму дивідендів по таких акціях.

Причому таке коректування робиться незалежно від того, чи були такі дивіденди оголошені.

Наприклад, прибуток дочірньої компанії складає 250,0 тис грн, а дивіденди по привілейованих акціях, що належать третім особам, повинні бути виплачені в сумі 20,0 тис. грн.

Отже, частка інвестора в капіталі даного об'єкта інвестування буде визначатися виходячи із суми: $250,0 - 20,0 = 230,0$ тис. грн.

Наприклад, інвестор може взяти на себе зобов'язання зробити відповідні виплати кредиторам об'єкта капітального вкладення від імені «об'єкта».

Таким чином, додаткові збитки дочірнього (асоційованого) підприємства рано чи пізно, але все одно стають збитками інвестора, і відрізняється лише спосіб відповідальності за ці збитки, що прийняв на себе інвестор.

У будь-якому випадку «нульова частка» інвестора в капіталі об'єкта інвестування залишається в межах нуля, а існуючі збитки все одно яким способом покривається або зменшенням власного капіталу інвестора, або збільшенням зобов'язань на цій сумі.

Капіталовкладник може поновлювати свою частку прибутків у балансовій вартості інвестиції, але тільки тоді коли стане рівна частці неврахованого в інвестиції збитку.

Наприклад, балансова вартість інвестиції в дочірній компанії на кінець року склала суму 70,0 тис. грн, а частка збитку інвестора за цей період була визначена суму 100,0 тис. грн.

Отже, у звіті інвестора сума інвестицій буде рівною нулю, а інші 30,0 тис. грн приєднуються до власних фінансових результатів інвестора або до його зобов'язань.

У наступному періоді об'єкт інвестування матиме прибуток, і частка інвестора якої складе 90,0 тис. грн, та інвестиція на кінець наступного періоду буде оцінюватися в сумі 60,0 тис. грн.

Від організаційно-економічні умови всередині підприємства визначають, чи буде воно вибране з-поміж інших підприємств для реалізації капітальних вкладень.

Отже, фінансування носить строго цільовий характер, і здійснюється в міру виконання встановлених планів, за умови дотримання режиму економії і під фінансовим контролем держави. Докорінна зміна механізму фінансування розвитку національної економіки, істотне зменшення участі держави в інвестиційному процесі, спонукають до пошуку абсолютно нових джерел фінансування.

Економіко-математичні моделями прийняття управлінських рішень відносно відбору інвестиційних проєктів для фінансування є наступні:

- моделі програмних рішень, що реалізуються в умовах визначеності;
- стохастичні моделі;
- моделі, в яких присутні елементи невизначеності.

ВИСНОВКИ

Інвестиційна діяльність аграрного сектора відноситься до числа найважливіших економічних процесів у суспільстві. На наше глибоке переконання, від інвестиційної діяльності залежить розширене відтворення в аграрному виробництві. Специфіка сільськогосподарської галузі, зростання ризиків і інші обставини обумовлюють доцільність виділення в аграрному секторі в якості окремого виду – аграрних інвестицій. Слід зазначити, що вдосконалення механізмів управління аграрною економікою є основою сталого розвитку сільських територій.

1. Розглядаючи питання суб'єктів господарювання щодо капітального інвестування в основні виробничі фонди необхідно врахувати обставини, при яких підприємства аграрної сфери мали б змогу використовувати різні форми інвестування:

- у будівництво - з метою придбання нових активів; реконструкцію засобів виробництва;

- у модернізацію старих і впровадження в практичну діяльність сучасних, інноваційних проєктів.

2. Необхідним є удосконалення правового поля щодо підтримки аграрних кластерів:

- спеціалізації;
- мінімізації затрат;
- диверсифікації, удосконалення виробничого процесу;
- доставки сировини до переробних підприємств;
- доставка готової продукції до споживачів.

Необхідним є встановлення пільгової ставки кредитування підприємств аграрної сфери з максимальним терміном надання кредиту – до 20 і більше років.

3. Основними аспектами розробки інвестиційної політики досліджуваного підприємства є:

- вибір та обґрунтування пріоритетних напрямів вкладення інвестицій;
- пошук можливих варіантів щодо залучення коштів;

- недопущення надмірного зносу основних засобів;
- вдосконалення видової, технологічної та вікової будови розміщення основних засобів;
- раціональне використання амортизаційних відрахувань та прибутку на підприємстві;
- збільшення та покращення використання виробничих потужностей.

4. Фінансування носить строго цільовий характер, і здійснюється в міру виконання встановлених планів, за умови дотримання режиму економії і під фінансовим контролем держави. Докорінна зміна механізму фінансування розвитку національної економіки, істотне зменшення участі держави в інвестиційному процесі, спонукають до пошуку абсолютно нових джерел фінансування.

Показники грошових активів підприємства показують, що протягом 2020–2022 рр. за характером обороту переважали оборотні активи, питома вага яких становила відповідно 55,3; 54,2 і 60,6%, відповідно до років. За формою оборотних активів переважають оборотний та основний капітал.

5. Окремими перешкодами, які заважають ефективному функціонуванню підприємств аграрної сфери є наступні:

- неефективність системи стратегічного управління промислового підприємства;
- відсутність ефективного механізму законодавчих та правових актів;
- низька якість інвестиційної діяльності;
- низький рівень ресурсного потенціалу;
- низький рівень виробничого потенціалу, який обумовлений зносом обладнання та устаткування;
- низька якість підготовки фахівців;
- низька якість вироблених товарів і послуг.

6. Кількість товаро-матеріальних цінностей у структурі виробничих грошових коштів становила у 2020–2022 рр. 31,5%; 27,2%; 24,8%, відповідно до досліджуваних років. Досліджуючи структуру базових основ формування

грошових активів, то показники вказують на їх збільшення з 40,6% до 47,5% питомої ваги власного капіталу протягом 2020–2022 рр.

7. Для підвищення свого інноваційного потенціалу, підприємство «ХХХ» може використовувати такі стратегії управління як:

1) гарантування доступу до створення та передачі неявних знань всередині підприємства;

2) налагодження і активізація взаємозв'язків між фахівцями, які мають відповідні знання в певній галузі аграрної сфери;

3) створення корпоративної культури на основі знань та інновацій.

8. Економіко-математичні моделі прийняття рішень щодо відбору інвестиційних проєктів для фінансування є наступні:

-моделі програмних рішень, що реалізуються в умовах визначеності;

-стохастичні моделі;

-моделі, в яких присутні елементи невизначеності.

Для вибору проєктів для реалізації, застосовується сукупність наступних показників: економічних, інвестиційних, екологічних та соціальних, що забезпечує можливість найбільш повно використовувати системний підхід для вирішення завдань інвестиційного планування.

8.Залучення капітальних вкладень щодо поліпшення умови договору про споживчий кредит та державної підтримки підприємств з інноваційним спрямуванням зростає з року в рік. Державна підтримка має ініціюватися грантами, кластерними об'єднаннями підприємств аграрної сфери за структурними, організаційними, технологічними та виробничими ознаками.

Вдосконалення інвестиційної політики та застосування у практичній діяльності запропонованих методичних рекомендацій аналізу інвестиційних проєктів сприятиме зміцненню фінансового стану підприємства, а також позитивно впливатиме на зростання рентабельності його діяльності.